

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA
4º EDUCACIÓN INFANTIL
CURSO 2020/2021
CEIP DE ARZÚA

TITORA:

Maria del Carmen Vázquez Rial

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA
4º DE EDUCACIÓN INFANTIL (3 ANOS)
CURSO 2020/2021
CEIP DE ARZÚA

1. CONTEXTUALIZACIÓN.
2. BASES LEXISLATIVAS.
3. CARACTERÍSTICAS E FINALIDADES DA EDUCACIÓN INFANTIL.
4. BASES PSICOPEDAGÓXICAS.
5. METODOLOXÍA.
 - METODOLOXÍA A UTILIZAR NO CASO DE EDUCACIÓN A DISTANCIA.
6. AVALIACIÓN.
7. OBXECTIVOS DA EDUCACIÓN INFANTIL.
8. OBXECTIVOS DO SEGUNDO CICLO.
9. OBXECTIVOS DE 4º DE EDUCACIÓN INFANTIL.
10. CONTIDOS DO SEGUNDO CICLO DA EDUCACIÓN INFANTIL.
11. CONTIDOS DE 4º DE EDUCACIÓN INFANTIL.
12. CRITERIOS DE AVALIACIÓN DO SEGUNDO CICLO DE INFANTIL.
13. CRITERIOS DE AVALIACIÓN DE 4º DE EDUCACIÓN INFANTIL.
14. ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN TIC.
15. ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN DE CONVIVENCIA.
16. ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LECTOR E LINGÜÍSTICO.
17. PROGRAMACIÓN DE EDUCACIÓN EN VALORES.
18. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES.
19. CONCLUSIÓN.
20. BIBLIOGRAFÍA.

1. CONTEXTUALIZACIÓN

A programación didáctica a desenvolver fai referencia ó currículo vixente de Educación Infantil, seguindo as bases da Lei Orgánica 2/2006 de 13 de maio de educación.

Dita programación situase, polo tanto, nun terceiro nivel de concreción curricular que terá como base o Proxecto Curricular do Centro. Así mesmo, a súa redacción está en coherencia no relatado na programación para o segundo ciclo de educación infantil.

Esta programación está pensada para levar a cabo no C.E.I.P. de Arzúa, nunha aula de 12 alumnos e alumnas de 4º de educación infantil (3 anos)

O devandito centro ten xornada mixta, sendo que os luns e os martes abrangue de 09:50 a 14:20, sendo a sesión da tarde de 16:00 a 17:00 horas, os mércores, xoves e venres a xornada é só matinal dende ás 09:50 ata as 14:30 horas (agás nos meses de setembro e xuño co horario será de 9.40 a 14.40).

As súas instalacións están compostas por varios edificios nos que se sitúan as aulas (sala de mestres, biblioteca, aula de audiovisuais, secretaria, despacho de dirección, aulas...) , un ximnasio, o comedor e aula de psicomotricidade e varias pistas deportivas. Así mesmo, dispón de departamento de orientación propio composto pola orientadora, a mestra de audición a linguaxe e dúas mestras de pedagogía terapéutica .

Para as aulas de infantil hai unha mestra de apoio que impartirá TIC's , psicomotricidade e apoio na aula. Tamén se impartirá por parte de mestres especialistas Inglés, Música e Relixión (agás no caso da alternativa á relixión que será impartida pola titora da aula).

A principal actividade económica dos familiares está vencellada á agricultura e gandería, atopándose nun nivel sociocultural medio. É de destacable relevancia o papel das mesmas, xa que participan de xeito activo nas actividades que se realizan no centro.

A lingua máis empregada no centro é o galego, o que coincide coa que falan maioritariamente os alumnos e as alumnas dos grupos para os que se atopa orientada esta programación. Por este motivo, a lingua vehicular da aula será o galego, conseguindo, deste xeito, unha continuidade entre o ambiente familiar e o escolar ó recorrer ó uso da lingua materna do alumnado.

Estructurarei o curso escolar en base aos tres trimestres. Ao final de cada un deles entregaráselles ás familias un boletín informativo, atendendo ó establecido na Orde de 25 de xuño de 2009, pola que se regula a implantación, o desenvolvemento e a avaliación do segundo ciclo de educación infantil na Comunidade Autónoma de Galicia.

Ao longo do curso realizaranse as pertinentes reunións promovendo un ambiente de coordinación e cooperación entre tódolos membros. Asemade, iniciarase na colaboración

e seguimento dos diferentes plans e equipos, é dicir do plan lector, de biblioteca, de convivencia e de TIC.

2. BASES LEXISLATIVAS: DECRETO 330/2004.

PRINCIPIOS XERAIS:

A Educación Infantil constitúe unha etapa educativa con entidade propia que atende nenas e nenos desde o nacemento ata os seis anos de idade.

Esta etapa ordénase en dous ciclos: o primeiro comprende ata os tres anos e o segundo desde os tres ata os seis anos de idade.

A Educación Infantil ten carácter voluntario. O Segundo Ciclo da etapa será gratuíto.

FINS:

Contribuír ao desenvolvemento físico, afectivo, social e intelectual dos nenos e das nenas atendendo a:

- O desenvolvemento afectivo.
- O movemento e os hábitos de control corporal.
- As manifestacións da comunicación e da linguaxe.
- As pautas elementais de convivencia e relación social.
- O descubrimento das características físicas e sociais do medio.
- A elaboración dunha imaxe positiva e equilibrada de si mesmos.
- A adquisición duns niveis axeitados de autonomía corporal.

OBXECTIVOS:

O segundo ciclo de Educación Infantil contribuirá a desenvolver nos nenos e nas nenas as capacidades que lles permitan:

- Coñecer o seu propio corpo e o dos demais, respectando as diferenzas interpersoais.
- Explorar a súa redonda familiar, natural e social.
- Adquirir unha autonomía progresiva nas actividades cotiás.
- Desenvolver as súas capacidades afectivas.
- Adquirir pautas elementais de convivencia e exercitarse na resolución pacífica de conflitos.

- Desenvolver diversas habilidades comunicativas.
- Iniciarse nas habilidades lóxico-matemáticas, a lectoescritura, o movemento, o aceno e o ritmo.

ÁREAS DE COÑECEMENTO:

Os contidos educativos desta etapa organizaranse en áreas correspondentes a ámbitos propios da experiencia e do desenvolvemento infantil.

As áreas que se imparten no Segundo Ciclo da Educación Infantil son as seguintes:

- Coñecemento de si mesmo e autonomía persoal.
- Coñecemento da redonda.
- Linguaxes: comunicación e representación.

As áreas deberán concibirse cun criterio de globalidade e de mutua dependencia e desenvolveranse mediante a realización de actividades globalizadas e significativas para os nenos e nenas.

Os métodos de traballo, baseados nas experiencias, nas actividades e no xogo, aplicaranse nun ambiente de afecto e de confianza para potenciar a súa autoestima e a integración social.

As tecnoloxías da información e da comunicación deben constituír un recurso didáctico ineludible en toda a etapa, especialmente no segundo ciclo.

As áreas de coñecemento deben entenderse como espazos de aprendizaxe de:

- Actitudes.
- Procedementos.
- Conceptos.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

No Segundo Ciclo da Educación Infantil, a avaliación será:

- Global.
- Continua.
- Formativa.

Os procedementos, instrumentos e técnicas de avaliación serán diversos e incluírán entre eles a observación directa e sistemática dos progresos do alumnado.

Para identificar as aprendizaxes adquiridas tomaranse como referencia os criterios de avaliación de cada unha das áreas.

Os mestres e as mestras deberán avaliar, ademais dos procesos de aprendizaxe, a súa propia práctica educativa.

ATENCIÓN Á DIVERSIDADE:

A intervención educativa debe contemplar como principio a diversidade do alumnado adaptando a práctica educativa a:

- As características persoais de cada alumno e alumna.
- As necesidades e intereses dos nenos e das nenas.
- O estilo cognitivo de cada alumno e alumna.

Cada centro adoptará as medidas oportunas dirixidas ao alumnado que presente necesidades específicas de apoio educativo.

Os centros docentes desenvolverán e completarán o currículo adaptándoo ás características dos nenos e das nenas e á súa realidade educativa.

3. CARACTERÍSTICAS E FINALIDADES DA EDUCACIÓN INFANTIL.

A Educación infantil constitúese, desde os primeiros cursos, como unha etapa esencial para o crecemento dos nenos e das nenas no desenvolvemento global de todas as súas capacidades. Por iso, a nova ordenación educativa xurdida a partir da Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, considéraa unha etapa educativa con entidade propia e establece os principios xerais, os obxectivos e os principios pedagóxicos referidos ao conxunto da etapa.

A importancia dun adecuado desenvolvemento das capacidades dos nenos e das nenas durante os seus primeiros anos de vida en relación co seu proceso de aprendizaxe é un feito contrastado pola psicoloxía evolutiva e educativa. Cada persoa ten unha particular maneira de ser e de estar no mundo, de se relacionar con outras persoas, co espazo e cos obxectos, e estes esquemas constrúense especialmente durante os primeiros seis anos de vida, de maneira que esta etapa ten implicacións positivas, no social, económico e educativo ao longo de toda a vida.

Para lograr este propósito establécense catro aprendizaxes fundamentais ou piares:

- Aprender a coñecer.

- Aprender a facer.
- Aprender a ser.
- Aprender a vivir xuntos.

De acordo a estes principios a acción dos educadores e das educadoras na etapa de Educación Infantil debe estar encamiñada a propiciar aprendizaxes en ambientes que favorezan o desenvolvemento afectivo e motriz dos nenos e das nenas de xeito que:

- Estean en condicións de obrar con crecente capacidade de autonomía, de xuízo e de responsabilidade persoal (aprender a ser).
- Desenvolvan a comprensión do outro e a percepción das formas de interdependencia (aprender a vivir xuntos)
- Adquiran coñecementos e competencias que os/as capaciten para facerlles fronte ás diferentes situacións da vida (aprender a coñecer e a facer).

3.1. Finalidades e obxectivos da Educación Infantil

A Educación Infantil ten como principal finalidade contribuír ao desenvolvemento integral e equilibrado dos ámbitos físico, afectivo, social e intelectual dos nenos e das nenas desde o nacemento ata os seis anos de idade. Para iso debe organizar e proporcionar actividades e experiencias que configuren un ambiente óptimo para o desenvolvemento e aprendizaxe nestas idades.

O currículo organizouse en tres áreas de coñecemento e experiencia que van contribuír ao desenvolvemento e aprendizaxe do alumnado e vanlle permitir aproximarse á interpretación do mundo, outorgándolle significado e participando activamente nel:

1. Coñecemento de si mesmo e autonomía persoal
2. Coñecemento da contorna.
3. Linguaxes: comunicación e representación

A través destas áreas no Segundo ciclo da Educación Infantil preténdese acadar os seguintes obxectivos xerais:

a) Potenciar e favorecer o desenvolvemento das capacidades dos nenos e das nenas respectando a diversidade e as posibilidades de cada un.

Entre os 3 e os 6 anos de idade os nenos e as nenas inician a súa inserción social, ao mesmo tempo que constrúen unha imaxe positiva e equilibrada de si mesmos e

adquiren hábitos básicos de comportamento que lles permiten adquirir unha autonomía persoal, establecer os seus primeiros vínculos afectivos e descubrir as características físicas e sociais do medio no que viven.

Para afianzar o seu desenvolvemento como persoas en todos estes ámbitos potenciarase:

- O coñecemento, a valoración e o control da súa propia persoa, das súas posibilidades e limitacións.
- A adquisición progresiva de destrezas para realizar as actividades cotiás cun certo grao de responsabilidade, autonomía e iniciativa.
- O desenvolvemento das súas capacidades emocionais e afectivas.
- A capacidade de establecer relacións positivas cos iguais e coas persoas adultas e de adquirir as pautas elementais de convivencia e de relación social.
- A observación e a exploración da redonda natural, familiar e social para coñecer os distintos grupos sociais que a integran, as súas características, costumes e tradicións e xerar actitudes de respecto e confianza.
- O desenvolvemento de habilidades comunicativas a través da lingua oral e doutras linguaxes e formas de expresión, iniciándose no uso da lingua estranxeira.
- A iniciación na aprendizaxe da lectura e a escritura, a expresión visual e musical e o uso das tecnoloxías da sociedade da información.

b) Potenciar a transmisión dos valores democráticos.

A concepción integral da educación implica incorporar no currículo, con carácter de transversalidade, aqueles valores que favorezan a liberdade persoal, a responsabilidade, a cidadanía democrática, a solidariedade, a tolerancia, o respecto, a xustiza, a prevención de conflitos e a súa resolución pacífica, así como o desenvolvemento da igualdade de dereitos e oportunidades e o fomento da igualdade entre homes e mulleres.

Igualmente integraranse aqueles contidos que a propia sociedade demanda, tales como:

- Educación para a paz.
- Educación para a saúde.
- Educación para a igualdade de oportunidades entre ambos os dous sexos

- Educación para o coidado e conservación do ambiente.
- Educación no consumo ou na seguridade viaria, etc.

c) Preparar os nenos e as nenas para o bo seguimento da escolaridade obrigatoria

A Educación Infantil considérase unha etapa con entidade propia, centrada na idea dun neno ou nena competentes, con capacidade de acción e con dereitos plenos. Non obstante, debe haber unha coordinación entre os dous ciclos da Educación Infantil e entre o segundo ciclo desta etapa e o primeiro ciclo da Educación Primaria, co fin de detectar as necesidades educativas de cada neno e nena e garantir así a continuidade dos procesos de ensino e aprendizaxe.

3.2. O alumnado do Segundo Ciclo de Infantil

A Educación Infantil ordénase en dous ciclos: o primeiro comprende ata os tres anos e o segundo desde os 3 aos 6 anos. Este proxecto ofrece unha proposta educativa adaptada ás necesidades dos nenos e das nenas do Segundo Ciclo da Educación Infantil.

Para que se dea unha correspondencia entre os obxectivos deste ciclo e os contidos do programa é preciso coñecer, en primeiro lugar, o desenvolvemento dos nenos e das nenas de 3 a 6 anos.

a) Desenvolvemento psicomotor

Os nenos e as nenas de 3 a 6 anos móvense con soltura, están preparados para definir a súa lateralidade e construír o seu esquema corporal a través da exploración do seu propio corpo. O desenvolvemento da súa coordinación motora permítelles explorar a redonda e desenvolver a capacidade de se orientar no tempo e no espazo. Incrementan, así mesmo, a súa capacidade atencional e de control do seu propio corpo: aprenden a dominar as necesidades primarias e afinan as habilidades manuais (motricidade fina) necesarias para perfeccionar a escritura, estar quietos/as durante fraccións de tempo cada vez máis longas, etc.

b) Desenvolvemento cognitivo

Entre os tres e os seis anos os nenos e as nenas organizan o seu pensamento en torno a esquemas mentais sinxelos e básicos, sobre os que pouco a pouco irán asentándose outros cada vez máis elaborados. Utilizan a intuición e guíanse polo ensaio e o erro para aprender. Van afinando o coñecemento da súa redonda máis próxima de forma progresiva e, en situacións coñecidas, son capaces de captar

relacións entre obxectos, comprender secuencias simples no tempo e establecer conexións de causa-efecto.

Mediante unha axeitada estimulación e nun contexto motivador chegan a iniciarse en estruturas mentais máis complexas: comprenden que certas cousas seguen sendo iguais aínda que cambien de aspecto, forma ou tamaño; clasifican obxectos segundo sexan ou non parecidos; realizan ordenacións sinxelas; son capaces de memorizar a partir de relacións de semellanza ou proximidade, etc.

A súa linguaxe oral vaise facendo cada vez máis expresiva, amplían o seu vocabulario, definen palabras e fan frases cada vez máis longas. Falan en voz alta para regular as súas accións e desenvolven a imaxinación, inventando historias e dándolles vida a obxectos inanimados.

c) Desenvolvemento persoal e afectivo-social

Nestas idades comezan a tomar conciencia do propio eu. Este proceso está determinado pola súa identificación coas persoas adultas, de quen aprenden, a través da imitación, formas de comportamento e normas sociais básicas co fin de conseguir reforzos e recompensas, e evitar posibles castigos.

A medida que progresan no seu desenvolvemento intelectual e adquiren máis recursos comunicativos increméntanse as súas relacións con outros nenos e nenas, comezan a formar pequenos grupos e manteñen un vínculo afectivo co mestre ou mestra, por quen necesitan sentirse aceptados e queridos.

4. BASES PSICOPEDAGÓXICAS.

4.1. O proceso de aprendizaxe

Os procesos de ensino e aprendizaxe nesta etapa deben tender a un enfoque globalizador e integrador, de xeito que permitan incorporar as distintas experiencias e aprendizaxes do alumnado.

Para contribuír ao desenvolvemento integral dos nenos e das nenas, a escola de educación infantil, xunto coa familia, debe facer posible unha infancia de múltiples relacións e oportunidades que facilite a construción da súa propia identidade e estimule diferentes modos de relación a través de experiencias e actividades de carácter lúdico,

partindo da realidade individual de cada neno e nena, para chegar a alcanzar, de xeito gradual, os obxectivos sinalados para esta etapa educativa.

A forma de entender o principio de globalización polos/as profesionais da Educación Infantil foi evolucionando co paso do tempo. Na actualidade, xa non se entende a globalización como a práctica que integra de xeito artificial e descontextualizado contidos pertencentes ás distintas áreas ou disciplinas en torno a unha determinada temática, senón máis ben como unha perspectiva que orienta e condiciona o traballo tanto no que concirne á planificación da intervención educativa como ao modo no que nenos e nenas deben achegarse aos coñecementos para os aprender.

Refírese pois, tanto ao proceso de ensino como ao de aprendizaxe:

- No relativo ao proceso de ensino, o enfoque globalizador permite que os nenos e as nenas aborden as experiencias de aprendizaxe de forma global, pondo en xogo, de forma interrelacionada, mecanismos afectivos, intelectuais, expresivos. Este principio aféctalle tanto á formulación dos obxectivos como á selección, secuenciación planificación e presentación dos contidos, así como á definición dos xeitos de traballo.
- No concernente ao proceso de aprendizaxe, o enfoque globalizador garda unha estreita relación coa significatividade das aprendizaxes. Nenos e nenas aprenden construíndo, reinterpretando de maneira compartida coas demais persoas os coñecementos e saberes da cultura na que viven. Aprender de forma globalizada supón establecer múltiples e conexións e relacións entre as aprendizaxes novas e o que xa se sabe ou se viviu.

Outro dos requirimentos para *aprender significativamente* é que as nenas e os nenos teñan unha disposición positiva para a aprendizaxe, é dicir, que as aprendizaxes conecten cos seus intereses e respondan ás súas necesidades. Para iso, na planificación e o desenvolvemento das programacións:

- Promoverase a participación dos nenos e das nenas para que poidan manifestar e compartir as súas experiencias co resto do grupo.
- Utilizaranse estímulos variados para favorecer a motivación intrínseca e a implicación do alumnado, fundamentalmente a través do xogo.
- Fixaranse metas que sexan comprendidas polo alumnado, que sexan realistas e que poidan alcanzar de acordo ás súas competencias.

4.2. O papel do profesorado

O mestre ou a mestra será quen se responsabilizará de concretar, para cada grupo de nenos e nenas, a proposta pedagóxica e de facer que as actividades de aprendizaxe resulten significativas e motivadoras para o alumnado. Para conectar co saber, co saber facer e co saber estar do alumnado asumirá distintos roles: dirixir, suxerir, acompañar, etc.

A súa intervención pódese concretar nos seguintes puntos:

- Encargarase de organizar as actividades de forma flexible partindo dos coñecementos previos dos nenos e das nenas, das súas necesidades e motivacións.
- Potenciará nos nenos e nas nenas unha serie de habilidades que os axuden a encontrarlle sentido á súa experiencia: observar, investigar, imaxinar, formular hipóteses, anticipar consecuencias, etc.
- Creará un clima afectivo na aula onde o alumnado se sinta seguro e onde a comunicación e o diálogo sexan a base da aprendizaxe.
- Será unha fonte de apoio continuo para os nenos e as nenas: escoitaraos activamente, transmitiralles expectativas positivas e recoñecerá os seus logros reforzándoos/as positivamente para que confíen nos seus propios recursos e desenvolvan a súa autoestima.
- Propiciará a participación activa das nenas e dos nenos, e estimulará a súa creatividade, contrarrestando estereotipos e convencionalismos.
- Actuará de forma coordinada co resto do profesorado, nun ambiente que apoie o diálogo e o debate, a análise e a reflexión da práctica educativa.
- Planificará, xunto co equipo educativo, as relacións permanentes coas familias dos nenos e das nenas.

4.3. O papel da familia no centro

A educación infantil debe fundarse no *coñecemento do contexto familiar* e xerar as canles dunha mutua colaboración para promover a presenza e a participación de pais, nais ou titores/as na vida do centro. É conveniente establecer opcións variadas para facilitar a participación das familias no proceso educativo dos seus fillos e fillas:

- Contacto cotián, que este ano se verá afectado pola condición que estamos a vivir .
- Encontros formativos e informativos.

- Achega de materiais para os temas que se desenvolvan na aula, que serán os mínimos e indispensables debido a situación para evitar o contacto de material.

Do mesmo xeito, o centro deberá despregar as medidas necesarias para posibilitar dita participación e para que cada familia poida encontrar a súa propia canle de participación e colaboración (horarios apropiados, notas explicativas, actitude receptiva, etc.).

4.4. A atención á diversidade

A intervención educativa debe contemplar como principio a *diversidade* do alumnado adaptando as programacións e a práctica educativa ás características persoais, necesidades, intereses e estilo cognitivo dos nenos e das nenas, dada a importancia que nestas idades adquiren o ritmo e o proceso de maduración.

Na Educación Infantil a atención á diversidade é, se cabe, máis importante aínda que noutros niveis debido ás grandes diferenzas que existen entre as nenas e os nenos destas idades pola influencia da contorna familiar, as diversas procedencias xeográficas e culturais, a integración de alumnos e alumnas con necesidades educativas especiais, etc.

O seu desenvolvemento xerará un conxunto de propostas que responderán aos diversos intereses, capacidades e motivacións do alumnado, sen perder de vista a intención formativa global e os obxectivos do ciclo.

Así mesmo, implementaranse distintos *mecanismos de reforzo*, tanto organizativos como curriculares para atender ás dificultades de aprendizaxe. Entre estas medidas poden considerarse:

- O apoio no grupo ordinario.
- Os agrupamentos flexibles.
- As adaptacións do currículo.
- Os reforzos específicos nalgún ámbito.

As diversas *formas de agrupamento* reúnen as seguintes características:

- O *gran grupo* é apropiado cando se trata de planificar conxuntamente as actividades, exposicións, lectura dalgúns textos, distribución de tarefas, explicacións, presentación de modelos, debates, asemblea, conferencias, etc.
- O *grupo pequeno* é o ideal para favorecer a interacción cooperativa, xa que permite asignar a cada nena ou neno tarefas concretas e estruturadas de tal modo que a

mestra ou mestre poida prestarlle as axudas adecuadas segundo o grao de realización da tarefa. A organización en parellas adoita ser moito máis rendible polo grao de implicación que supón.

- *A actividade individual* é un bo recurso para a interacción máis específica coa persoa docente, á vez que promove as estratexias de planificación da acción, a responsabilidade, a autonomía e a autoxestión.

4.5. O desenvolvemento das competencias básicas

A Educación infantil ademais de axudar a sentar as bases para o desenvolvemento persoal e social do neno ou da nena, ten un peso importante na construción e na integración de aprendizaxes funcionais (competencias, destrezas, hábitos e aptitudes) que serán o piar do posterior desenvolvemento das competencias básicas e facilitarán a súa posterior adaptación á Educación Primaria.

O *enfoque por competencias* modifica os puntos de vista convencionais sobre a forma de aprender e de ensinar, posto que o aspecto central non é a acumulación de coñecementos, senón o desenvolvemento da capacidade dos nenos e das nenas de pór en práctica de forma integrada, en contextos e situacións diferentes, tanto os coñecementos teóricos como as habilidades ou coñecementos prácticos, como as actitudes persoais adquiridas. O concepto de competencia vai, pois, máis alá do saber facer ou aplicar, xa que inclúe, ademais, o saber ser ou estar.

Para contribuír ao desenvolvemento integral do alumnado teranse en conta as seguintes competencias:

- ***Competencia en comunicación lingüística***

Os coñecementos, destrezas e actitudes propios desta competencia permiten expresar pensamentos, emocións, vivencias e opinións, así como dialogar, formarse un xuízo crítico, xerar ideas, darlle coherencia a un discurso e ás propias accións, e gozar escoitando, lendo ou expresándose de forma oral ou escrita, todo o cal contribuirá, ademais, ao desenvolvemento da autoestima e da autoconfianza.

Iniciarase aos nenos e nenas no uso de diferentes soportes da lingua escrita como libros, revistas, carteis ou etiquetas e levaranse a cabo actividades de escoita e comprensión de contos, lendas, poesías, adiviñas, trabalinguas, etc.

Para contribuír á mellora da competencia fomentarase a participación, respectando a diversidade de respostas e ofrecendo un clima no que se anime a ler, escribir e conversar.

- ***Competencia matemática***

O desenvolvemento das formas de expresión e razoamento matemático traballarase mediante a observación da redonda próxima do alumnado e a través de situacións cotiás nas que se manexen os elementos matemáticos básicos: distintos tipos de números, medidas, símbolos, figuras xeométricas, etc.

O xogo, o conto e a manipulación de obxectos proporcionan diversas oportunidades para establecer conexións, clasificar, practicar o reconto, a comparación, a estimación, etc. Formular problemas que respondan aos intereses do alumnado e estruturar a súa resolución mediante pasos intermedios servirá, así mesmo, para estimular e desenvolver o pensamento lóxico-matemático.

- ***Competencia no coñecemento e interacción co mundo físico***

Contribuirase á adquisición desta competencia a través das aprendizaxes centradas na forma de interactuar co espazo físico. Recrear e dotar de significado as distintas rondas próximas ao neno ou á nena (o colexio, a casa, o parque, etc.) a través do xogo, a manipulación de obxectos, a interacción coas persoas favorecerá a súa comprensión e entendemento.

Para potenciar o espírito crítico na observación da realidade iniciarase ao alumnado no pensamento científico e potenciaranse as súas habilidades de investigación: formular interrogantes, recoñecer evidencias, observar, verificar, predicir, xerar novas ideas e solucións...

- ***Tratamento da información e competencia dixital***

Mediante a utilización do ordenador e dos medios audiovisuais (proxeutor, encerado dixital, etc.) os nenos e as nenas aprenderán a buscar, seleccionar, rexistrar e analizar a información, utilizando técnicas e estratexias diversas.

O tratamento da información e a competencia dixital implican ser unha persoa autónoma, responsable, crítica e reflexiva ao seleccionar, tratar e utilizar a información. A autonomía persoal manifestarase en accións como acender e apagar o

ordenador, utilizar o rato, identificar e entender o significado das iconas, buscar información abrindo e pechando xanelas, etc.

- ***Competencia social e cidadá***

Esta competencia contribúe ao desenvolvemento das habilidades necesarias para que os nenos e as nenas aprendan a tomar decisións e a responsabilizarse das eleccións adoptadas, e integren as pautas de comportamento social que lles permitan exercer unha cidadanía democrática.

Entre as habilidades que se desenvolven no noso proxecto destacan coñecerse e valorarse, saber comunicarse en distintos contextos, expresar as propias ideas e escoitar as alleas, ser capaz de empatizar e de comprender o punto de vista do outro e practicar o diálogo e a negociación para chegar a acordos como forma de resolver os conflitos.

Tamén se contempla a valoración das diferenzas e o recoñecemento da igualdade de dereitos entre os diferentes colectivos, en particular, entre homes e mulleres.

- ***Competencia cultural e artística***

Esta competencia supón coñecer, comprender, apreciar e valorar criticamente diferentes manifestacións culturais e artísticas (festas, costumes, xogos tradicionais, gastronomía, etc.) e potenciar o emprego dalgúns recursos da expresión artística para realizar creacións propias.

O traballo con diferentes técnicas plásticas (colorar, recortar, puntear, repasar debuxos con rotulador, etc.) servirá para estimular o gusto e o interese dos nenos e das nenas por experimentar con distintos materiais e gozar do pracer de observar as súas propias creacións.

Os contidos que se recollen neste Proxecto incorporan aprendizaxes relacionadas coas producións culturais, o folclore e o patrimonio artístico da propia Comunidade Autónoma.

- ***Competencia para aprender a aprender***

Inclúe as aprendizaxes que axudarán as nenas e os nenos a ir tomando conciencia das propias capacidades -intelectuais, emocionais, físicas-, do que xa saben e do que necesitan aprender, e das estratexias necesarias para alcanzar metas.

Contribuirase á mellora desta competencia nas actividades orientadas a potenciar a comprensión e a expresión lingüística, a memoria, a motivación, a observación e o traballo cooperativo, así como na resolución de problemas da vida cotiá que obrigue os/as escolares a exercitar as habilidades de planificación e organización, e de selección e tratamento da información.

- ***Autonomía e iniciativa persoal***

A esta competencia contribúese desenvolvendo as habilidades para o diálogo e a cooperación, a iniciativa para presentar proxectos, a destreza para argumentar, a iniciación na organización de tarefas e actividades sinxelas, a capacidade para se formular obxectivos e buscar solucións, a flexibilidade para aceptar cambios e innovacións e a convivencia na vida cotiá.

5. METODOLOXÍA.

Durante este curso escolar 2020/21 a miña labor educativa centrarase principalmente no traballo por proxectos, procurando traballar o tema central da escola: MEDIO AMBIENTE E SAÚDE. Procuraremos que o resto de proxectos xurdan dos intereses dos nenos/as.

A metodoloxía a seguir estará baseada no xogo como estratexia de intervención e levarase a cabo nun ambiente motivador e de confianza.

A interacción levarase a cabo tendo en conta os seguintes principios metodolóxicos: flexibilidade, actividade, individualización, afectividade, globalización e socialización.

As aprendizaxes que pretendemos que o alumnado desenvolva diríxense cara á realización de tarefas enmarcadas en diferentes contextos de aprendizaxe, vinculados coa realidade e tendo en conta a participación das familias e do resto da comunidade educativa. Este ano as principais aprendizaxes tamén terá que ver con hábitos de hixiene e precaución para o covid.

O PERÍODO DE ADAPTACIÓN

Cando os nenos e as nenas se incorporan á escola sofren unha separación importante da figura de apego (nai, pai, avós, etc.) e isto orixina un conflito e un cambio, porque saen da redonda familiar, na que se senten protexidos/as e seguros/as. A actitude ante a escola, a aprendizaxe e as relacións sociais depende de como se asimile este proceso.

Desde a escola planificarase o período de adaptación para que as criaturas superen estes cambios sen traumas, se autoafirmen e se independicen das súas figuras de apegos. Nesta fase son especialmente importantes os contactos coas familias.

Para isto, dividin cada aula en 3 grupos de 4 nenos e nas cada un que se corresponderan cos subgrupos estables de convivencia creados dentro da aula.

O horario de asistencia para este período de acordo co calendario escolar é

TEMPORALIZACIÓN : do 10 de setembro ao 18 de setembro.

XOVES 10- VENRES 11

DE 10:15 A 11 :15

FABIO BOTANA
ADRIÁN CARREIRA
MENCÍA ESTEVE
LARA GONZÁLEZ

DE 11: 30 A 12:30

JAUME MARTÍNEZ
SOFÍA MAYMOURE
LIA MILLAN
VEGA PÉREZ

DE 12:45 A 13:45

SOFÍA PADRÓN
XIANA RIVAS
ZELTIA ROUCO
ALICIA VILLAR

LUNS 14- MARTES 15

10:00 A 11:15

FABIO BOTANA
ADRIÁN CARREIRA
MENCÍA ESTEVE
LARA GONZÁLEZ

11:30 A 12:45

JAUME MARTÍNEZ
SOFÍA MAYMOURE
LIA MILLAN
VEGA PÉREZ

13:00 A 14:15

SOFÍA PADRÓN
XIANA RIVAS
ZELTIA ROUCO
ALICIA VILLAR

MÉRCORES 16 E XOVES 17

10:00 A 12:00

FABIO BOTANA
ADRIÁN CARREIRA
MENCÍA ESTEVE
LARA GONZÁLEZ
JAUME MARTÍNEZ
SOFÍA MAYMOURE

12:30 A 14:30

LIA MILLAN
VEGA PÉREZ
SOFÍA PADRÓN
XIANA RIVAS
ZELTIA ROUCO
ALICIA VILLAR

VENRES 18

TODO O ALUMNADO DE 10:00 A 13:00

A PARTIR DO LUNS 21 DE SETEMBRO TODO O ALUMNADO EN HORARIO NORMAL , TRANSPORTE E COMEDOR PARA AQUELES QUE O SOLICITARAN.

En caso de que algún alumno ou alumna precisara prolongar o período fariase de xeito individual previa información a familia .

Os obxectivos que procurarei acadar nestes 8 días lectivos son:

- Aceptar a escola como un entorno propio.
- Ser feliz na escola.
- Entender e acadar as normas da aula.
- Coñecer aos compañeiros/as.
- Coñecer á mestra titora e vela como punto de axuda e apoio.
- Coñecer aos outros mestres/as.
- Coñecer os espazos do centro.
- Ser autónomo na aula (colocar a cadeira, lavar as mans...)
- Iniciarnos en hábitos de hixiene e desinfección relacionados co covid.

Para o desenvolvemento dos proxectos baseados fundamentalmente no xogo, na observación e na experimentación teremos en conta:

5.1. A estruturación do tempo e do espazo

A educación infantil lévase a cabo en todos os espazos do centro, durante todos os momentos da xornada e con todos as persoas que alí viven, o cal implica a comunicación entre as diferentes dependencias da escola, flexibilizando os espazos e rompendo barreiras ficticias, xa que todo o centro se compromete no traballo educativo.

Este curso as actividades terei que realizalas por subgrupos de catro alumnos , co seu propio material e mantendo as distancias de seguridade entre eles, sempre na medida do posible.

Para contribuír á construción de aprendizaxes significativas e relevantes son fundamentais o deseño e a organización dos espazos individuais e colectivos de maneira que resulten atractivos e estimulantes, así como a adecuación dos tempos aos ritmos dos nenos e das nenas. Este curso débense especial coidado na creación de espazos colectivos debido ao COVID-19. Nestes espazos reducirase ao máximo o material e procederase á súa correcta desinfección unha vez utilizado.

a) O deseño do espazo escolar

Todos os espazos da escola infantil deben considerarse potencialmente educativos. Os profesionais da educación deberán planificar intencionalmente os distintos lugares e espazos do recinto escolar, tanto dentro como fóra da aula (entrada, patios, corredores, comedor, etc.) para que os nenos e as nenas se sintan seguros/as e a gusto para emprender accións e xogos.

A disposición dos elementos na aula debe ter como finalidade a creación de espazos que favorezan a realización de actividades e a interacción, tendo en conta as necesidades fisiolóxicas (sono, alimentación, hixiene, etc.), afectivas e de autonomía das criaturas.

A variedade de actividades educativas que deben realizarse cos nenos e coas nenas aconsella que a distribución que se faga dos espazos, mobiliarios, materiais... garanta unha oferta diversificada e flexible. Así, as aulas organizaranse en zonas ou espazos diferenciados de actividade ou recunchos, segundo a actividade a realizar: zonas para o encontro grupal, de biblioteca e lectura, de xogo simbólico, de natureza, de construcións, de ordenador, de expresión plástica, de actividades tranquilas, etc.

Este curso, dividirase o grupo-aula en subgrupos estables de convivencia que gardarán 1'5 metros de distancia dos outros subgrupos. Estes subgrupos pasarán mensualmente polos diferentes recunchos claramente diferenciados e distanciados no espazo e co mínimo material posible. Unha vez utilizados os recantos polos subgrupos realizarase a súa desinfección.

b) O tempo de traballo

Na escola infantil o tempo é un elemento importante da acción educativa que debe entenderse non só como un instrumento para a organización da vida escolar, senón tamén como un elemento que contribúe ao proceso de construción persoal dos nenos e das nenas.

Este recurso organizarémolo de maneira flexible, combinando tempos de actividade con tempos de descanso e actividades libres e espontáneas con actividades dirixidas, de maneira que queden cubertas as necesidades básicas do neno ou da nena (alimento, cambios, soños, etc.) e que cada un deles conte co tempo necesario para poder xogar, explorar e aprender coa persoa adulta e outros compañeiros e compañeiras, de acordo aos seus ritmos individuais.

Traballaremos con rutinas que favorezan a sistematización das tarefas e que lles dean seguridade aos nenos e ás nenas, ao saber con antelación as actividades que van realizar nun momento determinado e o que teñen que facer. Para que os nenos e as nenas teñan puntos de referencia o/a as mestras proporcionaremoslle algunhas pautas:

- Respetar a secuencia temporal dalgunhas actividades rutineiras.
- Establecer mecanismos para indicar o inicio e a finalización das actividades.
- Lembrarlles as cousas que fixeron ao longo do día e da semana, etc.

Debido aos cambios que se producen nestas idades en poucos meses é necesario pensar e planificar as modificacións de espazos, tempos e materiais que se irán producindo ao longo do ano a medida que as necesidades das nenas e dos nenos o requiran.

A temporalización da presente Programación Didáctica, así como dos proxectos seguirá sempre un criterio de flexibilidade.

5.2. Os materiais para a organización da aula

Os materiais que ofrece a escola constitúen un importante instrumento para a acción e para o establecemento de relacións orientado para a construción e reorganización do coñecemento, tanto do mundo físico como do emocional e social do neno e da nena. O valor destes materiais reside fundamentalmente nas posibilidades de acción, manipulación, experimentación e conflito que proporcionen, de acordo á intencionalidade educativa e aos obxectivos que previamente se definiron.

Ofreceranse oportunidades para experimentar con recursos como as tecnoloxías da información e comunicación (ordenador, periféricos, cámara dixital, etc.), libros e material impreso, e outros materiais e recursos expresivos como pinturas, arxila, láminas e libros de arte, mapas e lupas.

Os materiais educativos e de equipamento reunirán as seguintes características:

- Deben apoiar a actividade infantil promovendo a investigación e a exploración.
- Deben ser polivalentes, permitindo realizar diferentes accións, usos e experiencias, en función dos intereses de quen os utilice, e adecuarse aos diferentes ritmos dos membros do grupo.

- Deben ser variados, orientados ao desenvolvemento de todos os planos que integran a personalidade infantil: motor, sensorial, cognitivo, lingüístico, afectivo e social.
- Deben ser, na medida do posible, elementos da vida cotiá da comunidade, útiles, ferramentas..., que, baixo supervisión de persoas adultas poidan ser utilizados coas mesmas fins para os que esta sociedade os creou.

Os materiais colocaranse en lugares accesibles de maneira que poidan ser vistos e utilizados polos nenos e as nenas de forma autónoma, evitando a dependencia da persoa adulta, e disporanse ordenadamente para facilitar a súa situación e colocación posterior.

Este curso, ademais de material funxible, pediráselle as familias un caderno de proxecto sobre a auga relacionado co eixe vertebrador do centro.

EXEMPLO DUN DOS PROXECTOS: “MEDIO AMBIENTE E SAÚDE”

a) XUSTIFICACIÓN

Este proxecto non parte dos intereses dos nenos/as senón que se leva a cabo por ser a temática anual escollida polo CEIP de Arzúa para traballar durante o curso 2020/21.

b) a) OBXECTIVOS

- Fomentar o interese polo coidado e mellora do entorno.
- Desenvolver a capacidade para aprender acerca do mundo que os rodea.
- Recoñecer a importancia dunha correcta hixiene e posta en práctica.

b) CONTIDOS

- A flora e a fauna.
- A contaminación.
- A auga
- A saúde: alimentación, hixiene...

c) METODOLOXÍA (a explicada anteriormente no apartado 5)

d) ORGANIZACIÓN DO ESPAZO E DO TEMPO (tamén será a explicada anteriormente).

e) ACTIVIDADES

Como en todo proxecto, comezaremos coas actividades de introdución e motivación para identificar os intereses e coñecementos previos do noso alumnado.

Pasaremos despois ás actividades de desenvolvemento, ás actividades de consolidación, as actividades de ampliación e reforzo e por último as actividades de avaliación.

Dentro destas actividades algunhas serán de gran grupo, de pequeno grupo e especialmente actividades individuais.

*Sempre que sexa posible realizárolas no exterior atendendo ás recomendacións sanitarias do protocolo COVID-19.

METODOLOXÍA NO CASO DA EDUCACIÓN A DISTANCIA.

No caso de volver a un novo confinamento empregaría a mesma metodoloxía utilizada o curso pasado , xa que os resultados acadados foron satisfactorios.

A metodoloxía estará baseada no xogo como estratexia de intervención e procurarase levar a cabo nun ambiente motivador e de confianza, onde eu, como titora, intercambiarei continuamente información coas familias do alumnado.

A interacción levarase a cabo tendo en conta os seguintes principios metodolóxicos: flexibilidade, actividade, individualización, afectividade, globalización e socialización.

As aprendizaxes que pretendemos que o alumnado desenvolva diríxense cara a realización de propostas enmarcadas en diferentes contextos de aprendizaxe, vinculados coa realidade que estamos a vivir e de forma globalizada.

Semanalmente facilitarei ás familias unha serie de recursos e actividades para a estadía na casa. Ao proporcionar este traballo de forma semanal, as familias teñen a liberdade de organizarse de acordo coas súas posibilidades de acción e sempre serán voluntarias. Serán actividades abertas á propia interpretación e adaptación. Serán voluntarias.

As canles de comunicación coas familias serán: os teléfonos móbiles, a plataforma Cisco Webex, a páxina web do centro e calquera outro medio que se poida habilitar para este fin.

6. AVALIACIÓN

6.1 Principios

Conforme ao establecido no artigo 7 do Real Decreto 1630/2006 do 29 de decembro no Segundo Ciclo da Educación Infantil debe abranguer tanto a actividade de aprendizaxe como a planificación do ensino e práctico docente. Defínese como global, xa que se refire ao conxunto de capacidades; continua, dado que é inseparable do proceso de ensino, e formativa porque permite regular, orientar e corrixir o proceso educativo.

A avaliación debe ter, así mesmo, un carácter permanente e sistemático e ter en conta globalmente todos os ámbitos de desenvolvemento da persoa así como a singularidade de cada neno e nena, analizando e valorando os seus procesos de desenvolvemento e as súas aprendizaxes.

No Segundo Ciclo da Educación infantil, os obxectivos da avaliación son:

- Identificar as aprendizaxes adquiridas polo alumnado en función do ritmo e características de cada un.
- Valorar o grao de desenvolvemento das competencias básicas.
- Identificar as dificultades coas que se encontran os nenos e as nenas e os recursos dos que dispoñen para tentar superalas.
- Axustar o proceso de ensino-aprendizaxe ás necesidades detectadas, a partir da avaliación dos resultados conseguidos.

Ademais, deberán evitarse aquelas prácticas e actitudes que poidan proxectar expectativas negativas sobre os nenos e as nenas. Por exemplo:

- A formación de conceptos prematuros sobre as posibilidades dos nenos e das nenas.
- O emprego de etiquetas ou valoracións, que poidan determinar a imaxe que os propios nenos e nenas adquiren de si mesmos

No proceso de avaliación é importante a relación constante coa familia para recoller información relevante sobre os procesos de desenvolvemento e as aprendizaxes de cada neno e nena, así como para unificar criterios de actuación e coordinar as accións. Os mestres e mestras, a través da acción titorial, informarán ás familias do resultado da avaliación e, en xeral, do proceso de aprendizaxe dos seus fillos e fillas para os/as facer copartícipes del.

6.2. Avaliación do proceso de aprendizaxe

a) Criterios de avaliación

Os criterios de avaliación que establece o currículo oficial para avaliar cada área servirán como referente para orientar a acción educativa, identificar as posibilidades e as dificultades de cada neno e nena e valorar o desenvolvemento do seu proceso de aprendizaxe. Serán definidos por cada titor ou titora tendo en conta o establecido polo equipo docente e os procesos de aprendizaxe de cada neno ou nena, os seus avances, posibilidades e dificultades.

Os criterios de avaliación deben ser, tamén, un instrumento de atención á diversidade. A súa formulación debe permitir avaliar as capacidades individuais de cada nena ou neno.

b) Técnicas e instrumentos de avaliación

Dado que a avaliación é un proceso flexible, pódense empregar diferentes instrumentos de avaliación para analizar os progresos e as dificultades dos nenos e das nenas e poder axustar a intervención educativa.

Os que demostraron unha maior efectividade nesta etapa educativa son os seguintes:

- *A observación directa e sistemática* dos nenos e das nenas dentro e fóra da aula. Este seguimento permite recoller información sobre a participación e o traballo realizado por cada neno e nena en distintos contextos e actividades de aprendizaxe (xogos, producións plásticas e musicais, etc.). Pódense utilizar varios instrumentos de rexistro da información (diario de clase, rexistros de conduta, fichas de observación, etc.) sempre que permitan establecer uns criterios claros, susceptibles de ser observados e rexistrados e que proporcionen pautas para adecuar e individualizar as estratexias e os procesos de aprendizaxe.
- *A entrevista coas familias*. Trátase dunha técnica moi útil para obter información sobre a opinión, as actitudes, motivacións dos nenos e das nenas e das familias. Para asegurar a súa efectividade é preciso definir previamente os seus obxectivos e realizar un sistema de rexistro da información esencial, que pode combinarse, así mesmo, cos datos recollidos nas entrevistas informais

c) Temporalización da avaliación

A avaliación é continua, posto que comeza nos inicios do proceso educativo e desenvólvese ao longo de toda a etapa. As mestras empregaremos as distintas situacións educativas, dentro e fóra da aula, para analizar os progresos e dificultades do alumnado. Non obstante, convén destacar as particularidades da avaliación ao comezo da etapa:

Partirase dunha *avaliación inicial* que recabará información acerca das características do neno ou da nena, da súa familia e do medio no que vive e do que procede para establecer os mecanismos e recursos que, con maior probabilidade, orienten o neno ou a nena para o éxito escolar.

6.3. Avaliación do proceso de ensino

A normativa establece que ademais dos procesos de aprendizaxe se avaliarán os procesos de ensino e o desenvolvemento da proposta pedagóxica a fin de constatar que aspectos da intervención educativa favoreceron a aprendizaxe e en que outros poderían incorporarse cambios ou melloras. Esta avaliación terá, así mesmo, un carácter continuo e formativo.

Os elementos que poden ser obxecto de avaliación son:

- a) A intervención co alumnado.
- b) A organización do espazo, dos materiais e dos tempos.
- c) A adecuación das programacións e as actividades desenvolvidas ás características e necesidades dos nenos e das nenas.
- d) As medidas de reforzo ou adaptacións segundo as características individuais.
- e) Os mecanismos empregados para favorecer as relacións entre a escola e a familia.
- f) A coordinación e a colaboración entre os compoñentes do equipo educativo.
- g) A participación no deseño, desenvolvemento e avaliación dos documentos de organización da escola e programación educativa.

7. OBXECTIVOS DA EDUCACIÓN INFANTIL

- a) Coñecer o seu propio corpo e o das outras persoas, as súas posibilidades de acción e aprender a respectar as diferenzas.
- b) Observar e explorar a súa redonda familiar, natural e social.

- c) Adquirir progresivamente autonomía nas súas actividades cotiás.
- d) Desenvolver as súas capacidades afectivas.
- e) Relacionarse cos demais e adquirir progresivamente pautas elementais de convivencia e de relación social, así como exercitarse na resolución pacífica de conflitos.
- f) Desenvolver habilidades comunicativas en diferentes linguaxes e formas de expresión.
- g) Iniciarse nas habilidades lóxico-matemáticas e achegarse á lectura e escritura como medio de comunicación, información e gozo.
- h) Sentir o xesto, o movemento e o ritmo como recursos para a expresión e a comunicación.
- i) Achegarse, na medida das súas posibilidades, ao uso das tecnoloxías da información e da comunicación.

8. OBXECTIVOS DO SEGUNDO CICLO DE EDUCACIÓN INFANTIL

ÁREA: COÑECEMENTO DE SI MESMO E AUTONOMÍA PERSOAL.

- Formarse unha autoimaxe axustada e positiva, identificando gradualmente as propias características, posibilidades e limitacións a través da interacción coas outras persoas, desenvolvendo sentimentos de autoestima e acadando maior autonomía persoal.
- Coñecer e representar o propio corpo, identificando as súas partes e algunhas das súas funcións, descubriendo as posibilidades de acción e de expresión, e coordinando e controlando cada vez con maior precisión xestos e movementos.
- Identificar os propios sentimentos, emocións, necesidades e preferencias, e ser quen de expresalos e comunicalos, así como identificar e respectar tamén os das outras persoas.
- Tomar a iniciativa, planificar e secuenciar a propia acción para realizar tarefas sinxelas ou resolver problemas da vida cotiá, aceptando as pequenas frustracións e manifestando unha actitude tendente a superar as dificultades que se presentan, reforzando o sentimento de autoconfianza e sendo quen de solicitar axuda.
- Adecuar o propio comportamento ás necesidades e requerimentos das outras persoas, desenvolvendo actitudes e hábitos de respecto, axuda e colaboración e evitando a adopción de comportamentos de submisión ou dominio.

- Progresar na adquisición de hábitos e actitudes relacionados coa seguridade, a hixiene, a alimentación e o fortalecemento da saúde, apreciando e gozando das situacións cotiás de equilibrio e benestar emocional.
- Progresar na adquisición de hábitos de orde, constancia e planificación no desenvolvemento das tarefas.
- Amosar unha actitude de aceptación e respecto polas diferenzas individuais: idade, sexo, etnia, cultura, personalidade, características físicas...
- Descubrir, coñecer e vivir o xogo como medio que favorece a aceptación propia, o desenvolvemento humano, a manifestación de emocións, o respecto ás demais persoas, a aceptación de regras, a seguridade persoal e a aceptación da identidade sexual e cultural.

ÁREA: COÑECEMENTO DA CONTORNA

- Observar e explorar de forma activa o seu medio, xerando interpretacións sobre algunhas situacións e feitos significativos, e amosando interese polo seu coñecemento.
- Observar os cambios e modificacións aos que están sometidos os elementos do medio e relacionalos cos factores que os producen, desenvolvendo actitudes de coidado, respecto e corresponsabilidade na súa conservación.
- Iniciarse na formulación de hipótese, buscando respostas e explicacións, para anticipar probables efectos que poderían producirse a consecuencia de situacións da vida diaria e dalgúns experimentos realizados.
- Relacionarse coas demais persoas, de forma cada vez máis equilibrada e satisfactoria, interiorizando progresivamente as pautas de comportamento social e axustando a súa conduta a elas.
- Coñecer distintos grupos sociais próximos á súa experiencia, algunhas das súas características, producións culturais, valores e formas de vida.
- Establecer relacións de confianza, afecto, colaboración, comprensión e pertencencia baseadas no respecto ás persoas, ás normas e valores da sociedade á que pertencen.
- Apreciar e facer seus algúns elementos significativos propios da tradición e da cultura galega -expresións artísticas, costumes, festas populares, folclore, gastronomía, etc.-.

- Inicialse nas habilidades matemáticas, manipulando funcionalmente elementos e coleccións, identificando os seus atributos e calidades e establecendo relacións de agrupamentos, clasificación, orde e cuantificación.
- Empregar o coñecemento matemático para interpretar a vida en clave de lóxica, comprendendo situacións e resolvendo problemas: establecendo relacións, explorando, ordenando, comparando, cuantificando, medindo, pesando, etc

ÁREA: LINGUAXES: COMUNICACIÓN E REPRESENTACIÓN

- Utilizar as diversas linguaxes como instrumentos de comunicación, de expresión de ideas e sentimentos, de representación, de aprendizaxe e de gozo.
- Recoñecer a importancia das manifestacións non verbais -o silencio, o ollar, a xestualidade, o olfacto e o tacto- como elementos xenuínos da comunicación humana.
- Comprender que as palabras, escrituras indeterminadas, números, notas musicais, iconas e outros símbolos e signos convencionais poden representar os pensamentos, experiencias, coñecementos, ideas e intencións das persoas.
- Comunicarse oralmente nas dúas linguas oficiais con distintos propósitos -expresar sentimentos, emocións, desexos, ideas, ...- con diferentes interlocutores e/ou interlocutoras e en diversidade de contextos, valorando a linguaxe como ferramenta de relación cos demais, de regulación da convivencia e de aprendizaxe.
- Comprender a intencionalidade comunicativa doutras nenas e mais doutros nenos, así como das persoas adultas, adoptando unha actitude positiva cara ás linguas.
- Inicialse no uso oral dunha lingua estranxeira para comunicarse en actividades contextualizadas e amosar interese e gozo ao participar nestes intercambios comunicativos.
- Achegarse á lingua escrita a través de distintos tipos de textos.
- Comprender, reproducir, reescribir -tendo en conta as diferentes etapas individuais no proceso de adquisición da lingua escrita-, e recrear textos.
- Facer uso da biblioteca valorándoa como fonte de información e como fonte de pracer.
- Potenciar a capacidade creativa a través das linguaxes artísticas para imaxinar, inventar, transformar... desde as súas ideas, sentimentos, experiencias, coñecementos...

- Achegarse ao coñecemento de obras artísticas expresadas en distintas linguaxes, comunicándose creativamente a través das diferentes manifestacións e adquirindo sensibilidade estética.
- Desenvolver o sentir de autoconfianza nas producións artísticas persoais, amosando interese pola súa mellora, respectando e valorando as creacións propias e as das demais persoas.
- Achegarse ao coñecemento, emprego e valoración das TIC -ordenadores, internet, encerado dixital interactivo, escáner, vídeo...- como ferramentas de busca de información, creación, expresión e comunicación.

9.OBXECTIVOS DE 4º DE EDUCACIÓN INFANTIL: 3 ANOS

ÁREA: COÑECEMENTO DE SI MESMO E AUTONOMÍA PERSOAL.

- Recoñecer as partes da cara e do corpo humano.
- Recoñecer a propia imaxe, a idade e as propias características físicas.
- Recoñecer os sentidos.
- Desenvolver hábitos responsables que contribúan á orde das cousas e ao coidado da propia saúde.
- Desenvolver actitudes de respecto e valorar a amizade cos demais.
- Concienciarse da necesidade de tomar un bo almorzo.
- Resolver un crebacabezas de maneira autónoma tendo en conta o seu contido e tamaño.
- Observar e identificar xogos de interior e exterior, colectivos e individuais e xoguetes.
- Desenvolver a propia imaxinación a partir de contos e historias fantásticas.
- Exercitar destrezas manuais amosando unha boa coordinación óculo-manual.
- Desenvolver o hábito de axudar aos demais, de respectar os animais e coidar a contorna.
- Progresar na realización de trazos horizontais e verticais.

- Desenvolver condutas de respecto cara aos demais e de aceptación dos resultados.
- Concienciarse da necesidade de usar as papeleiras para manter limpa a contorna.
- Concienciarse do perigo que poden entrañar determinados obxectos e accións.
- Manifestar sentimentos, emocións e necesidades libremente.
- Desenvolver a propia imaxinación coa axuda dos contos.
- Potenciar a propia seguridade desenvolvendo actitudes correctas na vía pública.
- Ver a necesidade de facer un uso responsable da auga e practicar actividades saudables.

ÁREA: COÑECEMENTO DA CONTORNA

- Recoñecer diversos animais e os produtos que obtemos deles.
- Descubrir a importancia de colaborar cos demais, respectar os animais e as plantas e coidar a contorna
- Observar e identificar medios de transporte e comunicación.
- Relacionar obxectos co seu medio.
- Identificar as características dos elementos da natureza e o tempo meteorolóxico.
- Observar diversos elementos e identificar diferenzas e semellanzas en obxectos.
- Fomentar o uso responsable da auga e as actividades saudables.
- Distinguir as profesións propias dun ámbito determinado.
- Recoñecer as diferenzas de tamaño en obxectos.
- Observar as dependencias dunha casa e ver se os seus elementos ocupan o lugar axeitado.
- Detectar erros en ilustracións e indicar a utilidade das pezas de vestir.
- Recoñecer e discriminar elementos a partir de características coñecidas, situar elementos no seu lugar correspondente e clasificar información nunha táboa.
- Iniciarse no trazo dos números 1, 2 e 3.
- Identificar a orde ascendente dos números.
- Progresar na cuantificación de elementos e a representación de cantidades.
- Identificar as figuras xeométricas: o círculo, o cadrado, o triángulo.
- Clasificar elementos segundo as súas características.
- Diferenciar cores.

- Recoñecer e aplicar correctamente normas básicas de educación viaria.
- Recoñecer actitudes correctas e incorrectas.
- Valorar o xogo como elemento socializador.
- Recoñecer a importancia dos xogos colectivos para socializar e fomentar a amizade.
- Coñecer a función do colector e recoñecer a necesidade de reciclar para preservar o medio.

ÁREA: LINGUAXES: COMUNICACIÓN E REPRESENTACIÓN

- escoitar con atención contos e historias.
- Comentar colectivamente unha imaxe, describindo as características dos elementos.
- Ampliar o léxico das profesións, o cine, o corpo, os sentidos, as dependencias e obxectos da casa, as pezas de vestir, os elementos e tradicións do Nadal, os xogos e os xoguetes, os animais, as súas crías e a granxa, as plantas, as profesións e dos obxectos relacionados con elas, os medios de transporte e comunicación, ...
- Manter as quendas de palabra e saber escoitar.
- Nomear os animais que aparecen nunha imaxe.
- Identificar as vogais e iniciarse na realización das súas grafías.
- Recoñecer letras que forman o seu nome.
- Valorar os contos como instrumentos de coñecemento e potenciación da imaxinación.
- Familiarizarse cos ordenadores como instrumentos de transmisión de coñecemento e de comunicación.
- Identificar o código informativo dos semáforos.
- Traballar con contidos en formato multimedia para imaxinar, informarse e tamén divertirse.
- Colorear debuxos e debuxar obxectos de forma creativa nun espazo dado.
- Identificar a música como linguaxe artística e expresiva.
- Iniciarse no debuxo do corpo humano.
- Colorear e decorar debuxos e figuras, utilizando diversos materiais e técnicas plásticas.
- Recoñecer a música como linguaxe artística e expresiva.
- Representar personaxes e accións en xogo simbólico.

- Coordinar ben o movementos das mans para dar palmadas.
- Elaborar traballos manuais con diversos materiais plásticos.
- Representar sentimentos mediante linguaxe xestual.

10- CONTIDOS DO SEGUNDO CICLO.

ÁREA: COÑECEMENTO DE SI MESMO E AUTONOMÍA PERSOAL.

Bloque 1. O corpo e a propia imaxe.

- Exploración do propio corpo, recoñecendo progresivamente as súas características e posibilidades para chegar á toma de conciencia do propio esquema corporal.
- Identificación, manifestación, regulación e control das necesidades básicas do corpo.
- Adquisición de confianza nas capacidades propias.
- Control progresivo dos propios sentimentos e emocións.
- Potenciación da construción do esquema corporal a partir das sensacións e das percepcións do propio corpo, en relación e interacción cos datos que a nena ou o neno recibe das outras persoas, do medio e dos obxectos. Vivencia do corpo como un todo para pasar progresivamente a sentir as partes que o integran.
- Recoñecemento das percepcións sensoriais propioceptivas -que proveñen dos propios músculos e articulacións- e as percepcións exteroceptivas -relacionadas cos campos visuais, auditivos, olfactivos, táctiles, gustativos-...
- Aceptación da propia imaxe corporal e gozo xogando co seu corpo, desenvolvendo accións e iniciativas individuais e grupais, empregando as posibilidades expresivas do propio corpo -a través de xestos, movementos, xogos, danzas...-.
- Identificación, verbalización e expresión de sentimentos, emocións, vivencias, preferencias e intereses propios e das demais persoas.
- Aceptación e valoración axustada e positiva da súa persoa, confiando nas súas posibilidades e recoñecendo as limitacións propias.
- Recoñecemento dos sentidos como medio de expresión, percepción e comprensión do mundo que o rodea, e como medio favorecedor do desenvolvemento cognitivo.
- Observación dos cambios físicos nas persoas ao longo do tempo. Identificación das diferentes etapas da vida valorándoas positivamente.

- Valoración positiva e respecto polas diferenzas, aceptación da identidade e características das demais persoas, evitando actitudes discriminatorias.
- Recoñecemento e vivencia das referencias espazo- temporais en relación co propio corpo, cos obxectos, coa redonda e coas demais persoas.
- Desenvolvemento da identidade sexual e aceptación do corpo sexuado feminino e masculino. Mantemento dunha actitude crítica ante os estereotipos ofertados a través da publicidade e outros medios de comunicación social.

Bloque 2. Xogo e movemento.

- Participación nos xogos e na actividade motriz, identificando as súas capacidades e confiando nas propias posibilidades de acción, amosando actitudes de iniciativa e constancia.
- Gozo co xogo como medio para coñecer a realidade, mantendo unha actitude de axuda e cooperación con iguais e con persoas adultas. Aceptación do xogo como medio de gozo e de relación cos demais.
- Adaptación do ton e da postura ás características do obxecto, da outra persoa, da súa acción e da situación.
- Satisfacción polo crecente dominio persoal.
- Aceptación de compromisos, establecendo acordos en consideración á súa persoa, ás outras e ao seu medio, fortalecendo vínculos afectivos -amizade, cooperación, axuda, solidariedade...-. Comprensión, aceptación e valoración de regras para xogar.
- Potenciación do xogo como elemento común a todas as culturas, partindo do coñecemento e valoración dos xogos propios da comunidade e abríndose ao coñecemento e gozo dos das outras.
- Coordinación progresiva das súas habilidades psicomotrices finas e grosas.
- Adquisición dun maior dominio das súas capacidades corporais: desenvolvemento das habilidades motoras, do control de ton, do equilibrio e mais da respiración.
- Adquisición de nocións básicas de orientación e de coordinación de movementos.
- Potenciación das súas capacidades motoras, de coordinación e de orientación no espazo.
- Exploración das posibilidades perceptivas, motrices e expresivas propias e das demais persoas, amosando iniciativa para aprender habilidades novas.

Bloque 3. A actividade cotiá.

- Regulación do propio comportamento, satisfacción pola realización de tarefas e conciencia da propia competencia.
- Interese por participar en actividades da vida cotiá, con iniciativa e progresiva autonomía na súa realización, regulando o propio comportamento, para camiñar cara á resolución pacífica de conflitos.
- Habilidades para a interacción e colaboración, así como unha actitude positiva para establecer relacións de afecto coas persoas adultas e iguais, aceptando a diversidade.
- Hábitos elementais de organización, constancia, atención, iniciativa e esforzo.
- Planificación secuenciada da acción para resolver tarefas.
- Valoración e gusto polo traballo propio ben feito e polo das demais persoas, buscando os recursos axeitados que lle permitan concluír os proxectos que inicia, sendo quen de solicitar e prestar axuda.
- Xestión do seu comportamento en función das necesidades das outras persoas e das normas de funcionamento do grupo, dereitos, responsabilidades e comportamentos sociais, camiñando progresivamente cara a autorregulación das súas accións.
- Recoñecemento progresivo da súa identidade persoal: capacidades, actitudes e coñecementos, aplicándoos nas súas actividades diarias.

Bloque 4. O coidado persoal e a saúde.

- Recoñecemento das necesidades básicas do corpo -hixiene, alimentación, descanso...-.
- Iniciación na práctica de accións e recoñecemento de situacións que favorezan a interacción e adquisición de hábitos saudables como a hixiene corporal e ambiental, a axeitada alimentación, o consumo responsable e o descanso.
- Aceptación das normas de comportamento establecidas durante as comidas, os desprazamentos, o descanso e a hixiene.
- Petición e aceptación de axuda nas situacións que así o requiran.
- Valoración da axuda doutras persoas.
- Identificación e valoración de hábitos favorecedores ou non dunha boa saúde.
- Valoración da necesidade de desenvolverse en espazos saudables identificando as condicións que os caracteriza. Colaboración no mantemento de ambientes limpos e ordenados.

- Gusto por un aspecto persoal coidado manifestando as súas preferencias estéticas - vestimenta, peiteados, adornos, coloridos...-.
- Emprego responsable e axeitado de instrumentos, ferramentas e instalacións para prever accidentes e evitar situacións de risco.
- Fomento de hábitos de prevención de enfermidades e de accidentes domésticos, respondendo con actitude de tranquilidade e colaboración.

ÁREA: COÑECEMENTO DA CONTORNA

Bloque 1. Medio físico: elementos, relacións e medida.

- Interese pola exploración dos obxectos e materiais presentes no medio recoñecendo as súas funcións e usos cotiáns e mantendo unha actitude de respecto e coidado cara a obxectos propios e alleos.
- Recoñecemento dalgúns atributos e propiedades de obxectos e de materiais, examinando con atención as súas características e a súa aplicación na vida diaria.
- Interese pola clasificación de obxectos e de materiais e aproximación á cuantificación de coleccións.
- Identificación de formas planas e tridimensionais en elementos da redonda.
- Recoñecemento do uso do número na vida diaria e inicio no rexistro de cantidades. Emprego dos números para identificar, contar, clasificar, numerar, informarse e ordenar elementos da realidade sempre en situacións contextualizadas e significativas.
- Observación e toma de conciencia da funcionalidade dos números na vida cotiá.
- Utilización da acción de contar como estratexia para a obtención dun dato numérico e como verificación do resultado de operacións de cálculo sinxelas e funcionais.
- Proposición e resolución de situacións problemáticas sinxelas da vida cotiá: localizar un dato numérico, facer unha repartición, realizar unha estimación...
- Utilización de xogos de mesa como actividades lúdicas que unen o razoamento, a reflexión e o divertimento en grupo.
- Investigación do comportamento físico de diferentes materiais e obxectos, en diferentes situacións e con variadas accións.
- Aproximación a algunhas magnitudes físicas -peso, lonxitude, capacidade, tempo- a través da estimación: comparando, sopesando, observando...

- Recoñecemento e identificación de situacións nas que se fai necesario medir. Interese e curiosidade polos instrumentos de medida convencionais e non convencionais facendo unha aproximación ao seu uso.
- Adquisición progresiva da noción do paso do tempo mediante as actividades da vida cotiá.
- Orientación temporal en situacións cotiá empregando diferentes nocións e relacións. Aproximación ao uso do calendario.
- Establecemento de relacións de orientación espacial de localización, dirección, distancia e posición respecto a obxectos, persoas e lugares, nomeándoos axeitadamente e empregando o vocabulario topolóxico elemental.
- Exploración lúdica das propiedades e características dalgúns corpos xeométricos elementais.
- Vivencia, representación e interpretación do espazo, empregando a imaxinación en debuxos, planos, fotografías, mapas ou outros.

Bloque 2. Achegamento á natureza.

- Identificación e afondamento no estudo dalgunhas características e funcións vitais dos seres vivos empregando a exploración sensorial. Diferenzas entre seres vivos e obxectos inertes.
- Observación dun ser vivo no seu medio natural ou reproducindo o medio na aula, rexistrando a observación e contrastando os datos entre compañeiras e compañeiros.
- Observación dalgunhas características, comportamentos, funcións e cambios nos seres vivos.
- Identificación dalgunhas características, necesidades e cambios nos procesos de crecemento e etapas do desenvolvemento das persoas e outros seres vivos.
- Curiosidade, respecto e coidado cara aos elementos do medio natural, especialmente animais e plantas.
- Descubrimento das diferentes formas nas que se atopa a auga na natureza, comprendendo a súa contribución ao desenvolvemento dos seres vivos e do medio, valorando a necesidade da súa conservación e de facer un uso responsable dela.
- Identificación dos cambios que se producen en canto a luminosidade, á posición do sol, aos ciclos da lúa... ao longo dun día, dos meses e das estacións do ano.

- Formulación de hipóteses, contrastándoas coas das outras persoas, buscando respostas e explicacións sobre as causas e consecuencias de fenómenos do medio natural –calor, chuvia, vento, día, noite, erosión, ciclo vital...- e dos producidos pola acción humana -pontes, encoros, aeroxeneradores, muíños de auga...-.
- Goce ao realizar actividades individuais e de grupo en contacto coa natureza. Valoración da súa importancia para a saúde e o benestar, apreciando o medio natural como un espazo para a recreación, a aventura e conservación, a realización de actividades ao aire libre e o contacto con elementos da natureza.
- Participación en proxectos e investigacións no medio natural, expresando as actividades realizadas e os resultados obtidos mediante diferentes representacións.

Bloque 3. Cultura e vida en sociedade.

- Identificación da familia e da escola como primeiros grupos sociais de pertenza, valorando positivamente as relacións afectivas que neles se establecen, mantendo unha actitude de colaboración e asumindo pequenas responsabilidades. Recoñecemento e respecto dos diferentes tipos de familias.
- Valoración das relacións afectivas que se establecen na familia e na escola.
- Interese e disposición favorable para establecer relacións respectuosas, afectivas e recíprocas con nenos e nenas doutras culturas.
- Aproximación ás funcións que cumpren diversas persoas, organizacións e institucións para cubrir necesidades e achegar servizos presentes na súa comunidade, evitando estereotipos sexistas.
- Colaboración co resto de compañeiros e compañeiras na vida da aula, amosando disposición para compartir e resolver conflitos. Incorporación progresiva de pautas axeitadas de comportamento.
- Recoñecemento dalgúns signos de identidade cultural galega apreciando os cambios que se producen no modo de vida co paso do tempo. Sucesos e persoas relevantes da historia da súa comunidade, do seu país e do mundo.

ÁREA: LINGUAXES: COMUNICACIÓN E REPRESENTACIÓN

Bloque 1. Linguaxe verbal.

- escoitar, falar e conversar.
- Utilización e valoración progresiva da lingua oral para evocar e relatar feitos; para adquirir coñecementos; para expresar e comunicar ideas, sentimentos e emocións;

para facer peticións e como mecanismo para regular a propia conduta e a das demais persoas.

- Uso progresivo, acorde coa idade, de léxico variado, aumentando a precisión na busca dunha maior estruturación das súas frases.
- Participación de forma oral en conversas, narracións, anécdotas, chistes, xogos colectivos e outros, incrementando o vocabulario, empregándoo con crecente precisión, con entoación axeitada, pronunciación clara e usando estruturas oracionais que enriquezan as propias competencias comunicativas.
- Participación en situacións de comunicación con distintos propósitos, en diferentes contextos e con persoas interlocutoras diversas usando argumentos nas súas conversas, respectando quendas e escoitando atentamente.
- Acomodación progresiva dos seus enunciados aos formatos convencionais.
- Emprego axeitado das formas socialmente establecidas para relacionarse coas demais persoas- saúdos, despedidas, fórmulas de cortesía, cumpridos...-.
- Interese por participar en interaccións orais en lingua estranxeira, en rutinas e situacións habituais de comunicación, amosando unha actitude positiva cara a esta lingua.
 - Aproximación á lingua escrita.
- Aproximación á lingua escrita como medio de comunicación, información e gozo a través de soportes diferentes.
- Interese e atención na escoita de narracións e instrucións lidas por outras persoas.
- Iniciación no uso da escritura en situacións contextualizadas e reais.
- Diferenciación entre as formas escritas e outras formas de expresión gráfica. Identificación de palabras e frases escritas moi significativas e usuais. Percepción de diferenzas e semellanzas entre elas atendendo a propiedades cuantitativas -cantidade de letras, palabras longas e palabras curtas- e propiedades cualitativas -variedade de grafías-. Iniciación ao coñecemento do código escrito a través desas palabras e frases empregadas en contextos significativos e funcionais.
- Interese e gusto por producir mensaxes con trazos cada vez máis precisos e lexibles.
 - Aproximación á literatura.
- Escoita e comprensión da lectura en voz alta, realizada por unha lectora ou lector competente de contos, relatos, lendas, poesías, rimas, adiviñas, teatro...; tanto

tradicionais como contemporáneas, nas dúas linguas oficiais, e como fonte de pracer e de aprendizaxe compartido.

- Dramatización de textos literarios, gozo e interese por expresarse con axuda de recursos non lingüísticos.
- Memorización e recitado dalgúns textos de carácter poético, de tradición cultural ou de autor, gozando das sensacións que o ritmo, a rima e a beleza das palabras producen.
- Participación creativa en xogos lingüísticos –encadenados de palabras, adiviñas, trabalinguas, onomatopeas...- acompañados de respostas corporais -xestos, movementos, ritmos...- para divertirse e para aprender na compañía de iguais e de persoas adultas.
- Interese por compartir interpretacións, sensacións, emocións e opinións provocadas polas producións literarias, iniciándose nas tertulias literarias.
- Introducción ao uso das bibliotecas de centro e de aula como un medio máis de aproximación á literatura e como espazo privilexiado de recursos para a diversión e o coñecemento.

Bloque 2. Linguaxes artísticas: plástica, musical e corporal.

- Exploración sensorial dos elementos presentes na redonda integrando actividades de tocar, ulir, oír e ver.
- Potenciación da imaxinación e fantasía do alumnado para enriquecer a actividade creativa.
- Experimentación e descubrimento dalgúns elementos que configuran a linguaxe plástica -liña, forma, cor, textura, espazo e volume-.
- Gozo coas obras artísticas distinguindo e apreciando elementos básicos das formas de expresión -cor, forma, liña, movemento, volume, texturas, ritmos, melodías, timbres, entre outros- que lles permitan ás nenas e aos nenos desenvolver a súa sensibilidade estética.
- Exploración das posibilidades plásticas e creativas de distintos materiais, útiles e soportes -papeis, cartón, arame, plástico, teas, cortiza, barro, rasquetas, cepillos, esponxas, pantalla de ordenador, mesa de area, retroproxector, encerado dixital, fotografías....- e das distintas técnicas -debuxo, pintura, colaxe, amasado, modelado, escultura e a combinación de dúas ou máis técnicas...- como recursos e medios de

expresión e comunicación de feitos, sentimentos, emocións, vivencias, fantasías, experiencias...

- Experimentación e coñecemento das posibilidades de transformación dos diferentes materiais e obxectos.
- Descubrimento das posibilidades creativas e plásticas da luz, das sombras e da cor, empregando recursos como a luz natural, lanternas, lámparas, proxector...
- Interpretación e valoración de diferentes tipos de obras plásticas presentes na aula, na redonda, en museos e exposicións reais ou virtuais, obradoiros de artistas e persoas artesás manifestando e compartindo a través das diversas linguaxes as sensacións e emocións que producen, así como indicando o que gusta e o que non.
- Planificación do proceso de elaboración dalgunha obra plástica, o seu desenvolvemento e posterior comunicación, valorando a realización de bocetos para a consecución dunha melloría na produción.
- Exploración das posibilidades sonoras da voz, do propio corpo, de obxectos cotiáns e de instrumentos musicais. Utilización dos sons achados para a interpretación e a creación musical.
- Vivencia do son e do silencio.
- Recoñecemento de sons da redonda natural e social, e discriminación dos seus trazos distintivos.
- Creación de secuencias de movementos e ritmos a partir das sensacións que lle xera a música.
- Audición atenta de obras musicais populares, clásicas e contemporáneas. Participación activa e gozo na interpretación de cancións, xogos musicais e danzas colectivas e individuais.
- Creación, mediante a música e o baile, dos propios patróns, recreando situacións, ideas, feitos e sentimentos, mediante o humor, o absurdo e a fantasía, compartendo con outras persoas as propias creacións.
- Vivencia de xestos e movementos como recursos corporais para a expresión e a comunicación e o intercambio afectivo.
- Participación en actividades de dramatización, danzas, xogo simbólico e outros xogos de expresión corporal -mimo, títeres, teatro de sombras...- colaborando na elaboración dos elementos necesarios para unha ambientación axeitada.

Bloque 3. Linguaxe audiovisual e tecnoloxías da información e a comunicación.

- Identificación da utilidade de diversos instrumentos e tecnoloxías como fontes de información, de comunicación, de expresión, de estratexias de exploración e investigación.
- Aproximación a producións audiovisuais como películas, series de animación ou videoxogos.
- Adquisición progresiva da conciencia da necesidade dun uso moderado dos medios audiovisuais e as tecnoloxías da información e da comunicación.
- Coñecemento, coidado e uso, na medida das súas posibilidades, das ferramentas tecnolóxicas.
- Aproximación ao uso do ordenador, á cámara fotográfica, ...nos procesos creativos para a elaboración de producións audiovisuais como series de animación, presentacións, vídeos..., a través de programas de edición de textos, de gráficos e de sons.
- Valoración crítica dos contidos e da estética das producións audiovisuais.

11-CONTIDOS DE 4º DE EDUCACIÓN INFANTIL: 3 ANOS.

ÁREA: COÑECEMENTO DE SI MESMO E AUTONOMÍA PERSOAL.

Bloque 1. O corpo e a propia imaxe.

- Coñecemento do propio corpo.
- A representación do corpo humano.
- Os sentidos: oído, gusto, vista, olfacto e tacto.
- Identificación dos sentidos utilizados en diversas accións.
- A identidade persoal: recoñecemento da propia imaxe. A idade.
- A expresión de emocións, sentimentos, intereses e preferencias persoais.
- Experimentación de posturas corporais diferentes.
- Identificación e manifestación das necesidades básicas do corpo.
- Confianza nas propias posibilidades e aceptación das propias limitacións.
- Aceptación e valoración positiva de si mesmo.

- Valoración positiva polas diferenzas físicas e rexeitamento das actitudes discriminatorias.

Bloque 2. Xogo e movemento.

- O xogo simbólico e a súa importancia no desenvolvemento persoal.
- Realización de trazos horizontais e verticais.
- Satisfacción persoal polo control progresivo de novas habilidades motrices.
- Coordinación de movementos e aplicación de nocións básicas de orientación espacial e temporal.
- Resolución dun crebacabezas tendo en conta o debuxo que contén e o seu tamaño.
- Exercicio de destrezas manuais amosando unha boa coordinación óculo-manual.
- Comprensión das normas que rexen os xogos.
- Identificación de xogos habituais e tradicionais.
- Actitude de axuda e colaboración cos compañeiros.

Bloque 3. A actividade cotiá.

- As rutinas diarias e actividades da vida cotiá.
- Iniciativa e progresiva autonomía na vida cotiá.
- Disposición de obxectos no seu medio axeitado.
- Conciencia da necesidade de practicar actividades saudables para coidarnos.
- Conciencia da necesidade de almorzar ben.
- O hábito de axudar aos demais.
- As actitudes de respecto cara aos demais e de aceptación dos resultados.
- Desenvolvemento de hábitos responsables que contribúan á orde e ao coidado das cousas.
- A responsabilidade de coidar as plantas.
- Conciencia da necesidade de usar as papeleiras para manter limpa a contorna.
- O respecto aos animais e ao medio.
- Conciencia do perigo que poden entrañar determinados obxectos e accións.
- A propia seguridade desenvolvendo actitudes correctas na vía pública.
- Conciencia do uso responsable da auga.

Bloque 4. O coidado persoal e a saúde.

- Os hábitos de hixiene e as rutinas escolares relacionadas co coidado persoal.
- Adquisición de hábitos sobre a seguridade e o coidado do propio corpo.
- Desenvolvemento de actitudes que melloren a autonomía e o coidado persoal.
- Normas básicas que hai que seguir na mesa: comer amodo, utilizar os cubertos e non tirar a comida.
- O uso responsable da auga nas actividades de aseo persoal.
- Valoración do contacto coa natureza para mellorar a saúde e o benestar.

ÁREA: COÑECEMENTO DA CONTORNA

Bloque 1. Medio físico: elementos, relacións e medida.

- Diferenciación pequeno/grande, moitos/poucos, cerca/lonxe, longo/curto, dentro/fóra, grande/pequeno, longo/curto, lixeiro/pesado e todos/algúns.
- Disposición de elementos no seu medio.
- As cores vermello, azul, amarelo, verde, marrón.
- Figuras xeométricas: o círculo, o cadrado e o triángulo.
- Distinción do tamaño dos obxectos.
- A grafía do 1, 2 e 3.
- Cómputo de elementos: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 e 9.
- Diferenzas e semellanzas.
- As igualdades en obxectos e as parellas.
- Cómputo de elementos e representación da cantidade co seu símbolo.
- Clasificación de elementos segundo as súas características.
- A secuencia dunha serie de imaxes.
- Comparación do número de elementos: máis que/menos que.
- Clasificación de elementos.

Bloque 2. Achegamento á natureza.

- Elementos e fenómenos da natureza.
- O tempo meteorolóxico.

- Identificación dos cambios na paisaxe asociados ao paso do tempo.
- Identificación de animais e o seu medio e plantas.
- Relación de obxectos co seu medio.
- Os hábitos de respecto e coidado dos animais, as plantas e a contorna.
- Os animais, o seu hábitat, as súas crías e os produtos que obtemos deles.
- Concienciación da necesidade de manter limpa a contorna.
- Valoración da recollida selectiva de residuos.

Bloque 3. Cultura e vida en sociedade.

- Desenvolvemento de hábitos responsables.
- Identificación de profesións.
- Identificación de medios de transporte e comunicación.
- As actitudes correctas e incorrectas.
- A colaboración cos demais.
- As normas básicas de educación viaria.
- Recoñecemento de dependencias dunha casa e elementos característicos.
- Valoración do xogo colectivo como elemento de socialización.
- As normas viarias básicas.
- A necesidade da participación colectiva na reciclaxe.
- Fomento do consumo responsable da auga e das actividades saudables.

ÁREA: LINGUAXES: COMUNICACIÓN E REPRESENTACIÓN

Bloque 1. Linguaxe verbal.

- *Escoitar, falar e conversar.*
- Comentario de actividades realizadas.
- Invención de historias.
- Vocabulario das profesións, elementos da casa, os elementos da clase, os xogos e xoguetes, os animais e as plantas, os medios de transporte e comunicación, etc.
- Escoita atenta das intervencións dos demais.

- Comentario das características de xogos respectando as normas dos intercambios comunicativos.
- Verbalización de grande/pequeno, dentro/fóra, longo/curto, etc.
- Participación activa no comentario das características de animais e o seu hábitat respectando as normas básicas de comunicación.
- Denominación dos animais que aparecen nunha imaxe.
- Distinción das vogais.
- Comentario colectivo das características dos medios de transporte e comunicación.
- Comentario sobre a necesidade de facer un uso responsable da auga.
 - Aproximación á lingua escrita.
- Recoñecemento e escritura das letras a, e, i, o, u
- Iniciación á interpretación de nomes.
 - Aproximación á literatura.
- Coñecemento e imaxinación nos contos.
- Valoración dos recursos que ofrece a biblioteca.
- Memorización e recitado dalgúns textos.

Bloque 2. Linguaxes artísticas: plástica, musical e corporal.

- Coloreado de figuras de forma artística.
- Debuxo do corpo humano.
- Debuxo de figuras xeométricas.
- Elaboración de manualidades utilizando diversos materiais e técnicas plásticas.
- Coloreado de debuxos con boa coordinación óculo-manual e seguindo pautas de cores ou instrucións.
- Debuxo libre de obxectos de forma artística e con creatividade e de si mesmo.
- Utilización de diversos materiais para colorear debuxos.
- Decoración de debuxos utilizando diversos materiais e realización de traballos manuais con plastilina.
- A obtención dunhas cores a partir doutras.
- Descubrimento da natureza artística en trazos.

- Representación plástica da realidade debuxándose a si mesmo, a outras persoas e elementos.
- A música como linguaxe artística e expresiva.
- Participación na interpretación de cancións.
- Recoñecemento de sons da vida cotiá.
- Representación de xogos mediante a linguaxe xestual.
- Representación do sentimentos mediante linguaxe xestual.
- Imitación de animais en xogo simbólico.
- Representación de accións mediante a linguaxe corporal.

Bloque 3. Linguaxe audiovisual e tecnoloxías da información e a comunicación

- Observación, interpretación e valoración do contido de láminas e ilustracións e análise da información que transmiten.
- Traballo con contidos en formato multimedia para imaxinar, informarse e tamén divertirse.
- Detección de erros nun debuxo.
- O ordenador como instrumento tecnolóxico.
- Identificación do código informativo dos semáforos.

12-CRITERIOS DE AVALIACIÓN DO SEGUNDO CICLO DE EDUCACIÓN INFANTIL.

ÁREA: COÑECEMENTO DE SI MESMO E AUTONOMÍA PERSOAL.

- Recoñecer, identificar e representar o corpo na súa globalidade e as súas diferentes partes.
- Coordinar e controlar o seu corpo, as súas posibilidades motrices e adaptalo ás características dos obxectos, á acción e á vida cotiá.
- Recoñecer os sentidos e identificar percepcións e sensacións.
- Construír unha imaxe positiva propia e aceptar a súa identidade, manifestando confianza nas súas posibilidades e recoñecendo as súas limitacións.
- Identificar semellanzas e diferenzas entre as persoas valorando positivamente a diversidade.

- Identificar e manifestar os propios sentimentos, vivencias, emocións e comprender os das demais persoas.
- Participar en xogos, amosando destrezas motoras e habilidades manipulativas cada vez máis axustadas.
- Participar en xogos e actividades colectivas aceptando as normas que os rexen.
- Resolver con iniciativa e autonomía as actividades da vida cotiá, colaborar en tarefas e aceptar as normas.
- Manifestar hábitos de saúde, alimentación saudable, hixiene corporal e benestar utilizando axeitadamente espazos e materiais.
- Identificar situacións de risco e actuar coherentemente ante elas.

ÁREA: COÑECEMENTO DA CONTORNA

- Explorar os obxectos e elementos do medio inmediato e actuar sobre eles. Recoñecer os seus atributos e calidades. Agrupar, clasificar e ordenar estes elementos e coleccións segundo distintos criterios.
- Empregar os números para identificar, contar, clasificar, informarse e ordenar elementos da realidade, aproximándose ao seu valor notacional e conceptual.
- Propoñer e resolver problemas sinxelos relacionados con situacións cotiás, empregando e comparando magnitudes de peso, lonxitude e capacidade.
- Recoñecer algúns aspectos xeométricos básicos: liñas, puntos, rectángulos, cadrados, triángulos, círculos, esferas, cubos e prismas.
- Describir e representar dun xeito elemental a situación das propias nenas e nenos en relación a obxectos e ás demais persoas usando vocabulario topolóxico elemental.
- Usar e comprender nocións temporais básicas ordenando temporalmente feitos referidos á súa vida.
- Dar mostras de interese polo medio natural e os seus cambios. Identificar e nomear algúns dos seus compoñentes, establecendo relacións sinxelas de interdependencia. Manifestar actitudes de coidado e de respecto cara á natureza e participar en actividades para conservala.
- Identificar e recoñecer as diferentes etapas da vida nas persoas e noutros seres vivos.
- Identificar e coñecer os grupos sociais máis significativos da redonda do alumnado e algunhas características da súa organización.
- Recoñecer, identificar e poñer exemplos sinxelos dalgúns servizos comunitarios.
- Recoñecer algunhas manifestacións culturais próximas e doutras realidades, valorando a súa diversidade e riqueza.

ÁREA: LINGUAXES: COMUNICACIÓN E REPRESENTACIÓN

- Utilizar a lingua oral do modo máis conveniente para unha comunicación positiva con iguais e con persoas adultas, segundo as intencións comunicativas.
- Comprender mensaxes orais diversas, amosando unha actitude de escoita atenta e respectuosa.
- Amosar unha actitude positiva cara á aprendizaxe dunha lingua estranxeira, interesándose por participar en interaccións orais en rutinas, xogos e situacións habituais de comunicación.
- Amosar interese polos textos escritos presentes na aula e no medio próximo, iniciándose no seu uso e na comprensión das súas finalidades. Interesarse e participar nas situacións significativas de lectura e escritura que se producen na aula desenvolvidas por persoas lectoras e escritoras competentes.
- Producir diferentes textos individualmente ou en grupo -con escritura convencional ou non-, con propósitos e intencións diferentes: recoller e transmitir información, gozo...
- Gozar compartindo a escoita e a lectura en voz alta de textos literarios: contos, relatos, lendas, poesías, rimas, adiviñas...
- Utilizar a biblioteca con respecto e coidado, valorándoa como recurso informativo, de entretemento e gozo.
- Expresarse e comunicarse utilizando medios, materiais e técnicas propios das diferentes linguaxes artísticas e audiovisuais.
- Amosar interese por explorar as súas posibilidades de expresión e representación, por gozar coas súas producións e por compartir as experiencias creativas, estéticas e comunicativas.
- Utilizar, na medida das súas posibilidades, a linguaxe audiovisual e as tecnoloxías da información e comunicación como vehículo de expresión e comunicación.

13-CRITERIOS DE AVALIACIÓN DE 4º DE EDUCACIÓN INFANTIL: 3 ANOS

Para realizar a avaliación empregaremos todas as ferramentas expostas no apartado 6 desta programación. Non obstante, nos boletíns que entregaremos ás familias só recollemos os indicadores específicos observables máis xerais. Así, os ítems que empregaremos son:

ÁREA: COÑECEMENTO DE SI MESMO E AUTONOMÍA PERSOAL.

Sinala as partes principais do seu corpo.

Ten unha boa coordinación de movementos.

É capaz de relaxarse e descansar cando hai un ambiente propicio.

Ten autonomía nas accións encamiñadas á satisfacción das necesidades básicas: a alimentación, a hixiene...

É quen de solicitar axuda cando a precisa.

Intégrase en xogos de grupo, cooperando cos demais nenos e nenas.

Progresa no control dos seus sentimentos e emocións.

Participa e colabora nas actividades de grupo.

Amósase ordenado/a nas súas tarefas.

Esfórzase na realización das tarefas.

Remata as tarefa e actividades que empeza.

ÁREA: COÑECEMENTO DA CONTORNA.

Ten curiosidade por todo o que o rodea.

Acepta e respecta as normas de funcionamento da aula.

Mostra interese polas celebracións ou eventos da escola, familia ou localidade.

ÁREA: LINGUAXES: COMUNICACIÓN E REPRESENTACIÓN.

Respecta as quendas de palabra e sabe escoitar.

Participa activamente nas conversas da aula.

Incorpora ao seu vocabulario as palabras novas.

Comprende instrucións sinxelas.

Escoita con atención a lectura de diferentes textos literarios: contos, relatos, lendas, poesías, ...

Gústalle mirar e "ler" libros autonomamente.

Participa con interese en actividades expresivas plásticas.

Participa activamente na interpretación de cancións e xogos musicais.

Demostra interese e gusto polas actividades nas que se empregan as TIC.

14. ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN TIC

De acordo coa necesidade de integración das TIC no currículo das diferentes áreas, contamos cun ordenador en cada aula, proxector e unha PDI. Tamén contamos con aula de informática para desenvolver a competencia básica de tratamento da información e a

competencia dixital, que se fará de xeito sistemático e progresivo. Preténdese introducir aos alumnos e alumnas nas habilidades de acendido e apagado do ordenador, manexo do rato, etc. Así mesmo, deseñaranse actuacións para favorecer o acceso dos alumnos/as ás novas tecnoloxías empregándoas para o traballo cotián e nas actividades de aula.

15. ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN DE CONVIVENCIA

Ten por obxectivo a recomendación de normas e directrices que van encamiñadas ao fomento dos valores e actitudes de convivencia que han de rexer a vida diaria do centro. Desde o traballo dos contidos relacionados coa educación en valores (Educación para a Paz,...) debemos impulsar e promover actuacións encamiñadas á mellora e/ou mantemento das boas relacións interpersoais dos distintos colectivos (mestres, pais, nais e alumnos/as,...) que conviven nun centro escolar así como o establecemento de pautas que poidan resolver posibles situacións de conflito. Tendo en conta a importancia de potenciar a convivencia na escola, preténdese realizar un traballo sistemático, tanto nas horas de titoría como en calquera momento en que a situación o precise. As actividades que se levarán a cabo estarán en coordinación coa Comisión de Convivencia do centro.

Na aula de 3 anos tratarei que a incorporación do alumnado sexa o máis satisfactoria posible, creando un ambiente onde o alumnado comece a interiorizar un comportamento de respecto cara os demais mediante actividades diarias como poden ser: axudar aos compañeiros,...Trataremos de crear en grupo normas de convivencia e expoñerémolas na aula para favorecer un ambiente de harmonía e convivencia positiva, ao igual que normas de hixiene que todos debemos intentar respetar e realizar.

En todo momento, colaboraremos co Departamento de Orientación e manterase unha actitude aberta ao diálogo para solventar posibles conflitos que xurdan ao longo do curso.

16. ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LECTOR E LINGÜÍSTICO

Participaremos como aula en todas aquelas actividades encamiñadas ao desenvolvemento de capacidades vencelladas ao gusto pola lectura e valoración da nosa lingua.

Cumprirase os vinte minutos establecidos no horario de aula como “*Hora de ler*”, durante a terceira sesión na que realizaremos contacontos, lectura de pictogramas, visionado de contos en formato dixital e impreso,...

Durante este curso seguirase a participar dende a biblioteca no PLAMBE, tendo como eixo vertebrador “**Medio ambiente e saúde**”, polo que na aula realizaremos actividades encamiñadas a afondar os nosos coñecementos sobre o devandito tema.

17. PROGRAMA DE EDUCACIÓN EN VALORES.

A educación como portadora de valores contribúe ao desenvolvemento integral da persoa e á potenciación de actitudes democráticas, tolerantes e solidarias.

Programarase seguindo os seguintes criterios:

Educación Ambiental: manifestando respecto pola Natureza, rexeitando a contaminación, fomentando os usos de coidado do medio, con fichas sobre o Día do Medio Ambiente...que se desenvolven en determinadas materias durante o curso.

Educación para a saúde:, traballando aspectos importantes como a hixiene corporal , os beneficios do exercicio físico axeitado, os hábitos de descanso diario, etc...

Educación para a igualdade: participando por igual nenos e nenas en tódalas actividades, aceptando a non discriminación segundo o sexo.

Educación para a paz: con actividades para fomentar a solidariedade, o respecto á diversidade, capacidade de diálogo e participación social, resolución pacífica de conflitos...

Educación para o consumo: a través do descubrimento do valor de diferentes obxectos e produtos de uso cotián, fomentando un consumo responsable...

Educación moral e cívica: con actividades para traballar valores de tolerancia, aceptación e valoración dos outros.

Educación viaria: tratando de coñecer as normas de circulación e actuar correctamente como peóns, viaxeiros ou condutores. Aspectos que se traballarán por exemplo nas diferentes saídas que se realicen polo contorno.

Educación sexual: Traballarase o aprecio do propio corpo e a mellor autoestima así como o respecto mutuo, identificando as diferencias entre o sexo masculino e feminino.

18. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Participaremos nas actividades complementarias e extraescolares que partan do centro. Tamén traballaremos todas aquelas conmemoracións que establece o calendario escolar.

19. CONCLUSIÓN

Esta programación será un instrumento fundamental de axuda que nos orienta no proceso de ensinanza aprendizaxe. Con ela sistematizamos o traballo diario previndo, de forma flexible, as tarefas a realizar durante o proceso educativo. En calquera caso esta programación non é un documento pechado, senón que está aberto de cara á adaptabilidade en virtude das características particulares do alumnado e da situación sanitaria que estamos a vivir.

20. BIBLIOGRAFÍA

Destaco os textos principais sobre os que se apoia a elaboración da presente programación:

- Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio de Educación.
- Orde de 22 de xullo de 1997 pola que se regulan determinados aspectos de organización e funcionamento das escolas de educación infantil, colexios de educación primaria e dos colexios de educación infantil e primaria dependentes da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria.
- Decreto 330/2009, do 4 de xuño, polo que se establece o currículo da educación infantil na Comunidade Autónoma de Galicia.
- Orde do 25 de xuño de 2009 pola que se regula a implantación, o desenvolvemento e a avaliación do segundo ciclo da educación infantil na Comunidade Autónoma de Galicia.
- Orde do 25 de xuño de 2020 pola que se aproba o calendario escolar para o curso 2020/2021 nos centros docentes sostidos con fondos públicos na Comunidade Autónoma de Galicia.

A titora: Maria del Carmen Vázquez Rial.